

Nyhetsbrev – CBA Höst 2019

Hej CBA medlemmar och bostadsintresserade

Med det här nyhetsbrevet vill vi visa verksamheten under sommaren och inledningen på hösten 2019. Något om det som vi planerar göra kommande höst. Det här brevet går till alla på CBA epostlista.

CBA och samarbeten

CBA för en diskussion med KTH och Erik Stenberg, med forskarkollegor, om ett samarbete där CBA också har KTH arkitektur som plats för verksamheten. Ett första samarbete kommer bli en CBA bostadsdag på KTH under mars 2020.

CBA i debatten

Klimatförändring står för dörren och vi behöver en ekonomi som stärker att vi bygger hållbara och klimatsäkra bostäder. Adjungerad professor Kajsa Crona arrangerade under Almedalsveckan seminariet *Att bygga billigt är dyrt*. I augusti kom kortrapporten med samma namn från tryckeriet. Tillsammans med Ola Nylander har Kajsa Crona skrivit debattartikeln Byggskam i GöteborgsPosten, 20190919, med utgångspunkt i kortrapporten. Debattartikeln publicerades också av tidskriften Arkitekten 20191016.

Läs artikeln här: www.gp.se/debatt/byggskammen-vaxer-dags-for-nytt-regelverk-1.18337243

Kortrapporten *Att bygga billigt är dyrt* finns att ladda ned på CBA hemsida: www.chalmers.se/sv/centrum/cba/forskning/Sidor/Publikationer

Kajsa Crona är också intervjuad i tidskriften Byggindustrin om kortrapportens budskap om att det krävs mer hållbart bostadsbyggande: byggindustrin.se/artikel/nyhet/jag-bli-irriterad-pa-att-vi-ska-bygga-billigt-och-fort-27639

CBA kommande bostadsdagar

Under 2020 kommer CBA genomföra ett antal bostadsdagar där fokus kommer vara presentation av genomförda projekt och debatt om bostadskvalitet. Följande platser och i vissa fall datum är inbokade:

16 januari, Chalmersska huset, Göteborg

4 februari, Form Design Center, Malmö

Mars, KTH arkitektur, Stockholm

CBA planerar bostadsdagar också i Växjö, Jönköping och Karlstad.

CBA och media

CBA presenterades som en del av Johanneberg Science Park i en artikel. Läs den här: <https://etablera.johannebergsciencepark.com/nyheter/samverkan-for-det-goda-boendet-pa-chalmersområdet/>

CBA – pågående forskning, samt färdigställda projekt och populariseringar

En av CBA huvuduppgifter är att sprida och förmedla bostadsforskning. Populariseringar av Eva Minouras och Pernilla Hagberths avhandlingar är klara och börjar nu säljas via Studentlitteratur. I samband med olika arrangemang kommer böckerna *Bostadsgården* och *Det hållbara hemmet* presenteras under hösten och våren. Både Pernilla och Eva kommer gästa Chalmers ACE som föreläsare under november.

CBA uppmanar via hemsida mm forskare att skicka in förslag till populariseringar. Anna Braide som disputerade i maj 2019 har börjat med bearbetningen av sin avhandling *Dwelling in time*, den föränderbara och flexibla bostaden.

4 november kommer forskaren Antti Kurvinen presentera en kommande kortrapport om avskrivningen och avkastningens betydelse för bostadens ekonomi, och inte minst hyreskalkylen. En referensgrupp ska granska och i början av december trycks kortrapporten.

22 november levererar Bulls tryckeri CBA rapporten *Bygglov Göteborg 2016*. CBA har samlat samtliga bygglov för flerbostadshus godkända under 2016. Med kommentarer och analyser. Arbetet med 2017 års bygglov är påbörjat och det kommer bli en årlig händelse.

I början av november kommer också det arbete om *byggemenskaper* som arkitekt Helena Westholm gjort vara klart för tryck. Helena beskriver processen bakom 10 byggda bo- och byggemenskaper i Sverige.

Kurser för praktiserande arkitekter

Tillsammans med bostadsundersökningar och populariseringar ingår kurser för praktiserande arkitekter CBA kärnverksamhet. Kurserna presenterades i tidigare nyhetsbrevet och de görs i samarbete med Chalmers Professional Education. CBA har också ett samarbete med Sveriges Arkitekter i dessa vidareutbildningar.

Kursen *Bostadsekonomi* kommer ha kursstart 20 februari och Anders Svensson är kursansvarig.

Kursen *Detaljens betydelse* kommer också genomföras under 2020, med kursstart i slutet av augusti. Magnus Almung och August Orrling är kursansvariga.

Undervisning

Förutom kurser ut mot praktiken är CBA med och möjliggör utveckling av grundutbildningen. Under höstterminen genomförs kursen *Stadsbostaden* där studenterna ritar ett flerbostadshus. Platsen är Skeppsbron i Göteborgs

centrum, där studenterna utgår från den nya stadsplanen som nu gäller. Utställning i början av december av alla studentförslag och det kommer annonseras i ett mailutskick till alla er på den här listan.

Flyttmönster

En studie pågår kring flytt i samband med renovering. Den leds av Paula Femenías i samverkan med Framtiden och CMB. I våras publicerades en rapport med preliminära resultat som under hösten presenterats på ett välbesökt CMB seminarium och vid Stockholm Business Arena. I våras fick ett konferenspaper från studien tredje best paper ward vid konferensen Sustainable Built Environment i Helsingfors. Studien har också blivit uppmärksammad i media (bland annat Arkitekten, Byggtjänst, SvD) och skapat en debatt i Hyresgästföreningens tidning Hem & Hyra. Studien har också varit med i ett avsnitt av Pennypodden.

Bostadsundersökningar

Bostadsundersökningen på Främlingsvägen, Stockholm, har under hösten presenterats vid olika tillfällen på Brunnberg&Forshed arkitektkontor. 5 sep var det stor releasefest på Kungsholmstrand 138 och tre seminarier är inplanerade under oktober och november. 11 december kommer ett seminarium hållas på Stockholmshem. Ola Nylander och Kaj Granath genomför seminarierna. Boken om undersökningen säljs genom Svensk Byggtjänst.

CBA är i slutfasen av ytterligare en bostadsundersökning med fokus på möjligheterna att som äldre bo kvar i sin bostad. Platsen där är Norra Älvstranden i Göteborg. Forskningsledare är adjungerad professor Morgan Andersson. Ola Nylander och Kaj Granath medverkar. Projektområde är Norra Älvstranden, Göteborg. Planerad publicering i form av en vetenskaplig artikel under 2019.

Under hösten har CBA inlett en ny bostadsundersökning med fokus på – boende i trähus tillsammans med White arkitekter. Ola Nylander och Jan Larsson intervjuar boende i trähusen på Frostaliden i Skövde under oktober och en enkät kommer skickas ut samtliga boende under november.

Kaj Granath inleder en bostadsundersökning av ett flerbostadshus i trä i Växjö, våren 2020. Där kommer Arkitektbolaget i Växjö medverka. En bostadsundersökning med tema – Boende i blandstad planeras tillsammans med Liljewall arkitekter.

Bostadssymposium 19-20 september

CBA deltog i symposiet *Socialt bostadsbyggande och modernt självbyggeri* 19-20 september, 2019. Symposiet lockade hela 300 deltagare och föredrag av Ola Nylander, seminariesessioner ledda av Kajsa Crona finns att ladda ned på <https://socialtbyggande.se>

Nya medlemmar

Arkitektur och Samhällsbyggnadsteknik,
41296 Göteborg, 46730346348,
cba.arch@chalmers.se

Förhandlingar pågår med nya medlemsföretag.

Styrgruppsmöte 9 oktober

CBAs styrgrupp bjöds in till visning och styrgruppsmöte av Riksbyggen i nya i Brf Viva, på Södra Guldheden. Brf Viva är ett imponerande projekt med höga hållbarhetsambitioner med plusenergiteknik, solceller, batterilager, orangeri och möteslokaler, bilpool med elbilar och stort cykelrum med verkstad. Styrgruppen träffas igen 4 december.

Kalendarium

6 november Håkan Trygged, Kub arkitekter, Gästföreläsning 6 november med fokus i boken *Rita bostäder* som CBA varit med och tagit fram.

12 november Ola Nylander föreläser om bostadsutveckling på SKLs bostadsdag.

20 november presenterar Kajsa Crona kortrapporten på Region Hallands bostadsdag i Halmstad.

6 december, disputation Hanna Morichetto medavhandlingen *Bostadens arkitektur och berikad miljö*. Mer information kommer skickas ut innan disputationen.

13 december, föreläser Paula Femenías på Lunds Universitet, Fastighetsvetenskap,

På CBA hemsida finns under fliken Nyheter information om de föreläsningar CBA medarbetare gör.

Hösthälsningar

Ola Nylander

Föreståndare Centrum för boendets arkitektur

Bilaga

Med redovisning av tidigare verksamhet i forskning, bostadsdagar och pågående forskningsprojekt

Genomförda forskningsuppdrag

2017 gjorde CBA en sammanställning av forsknings för Stockholms Stadsbyggnadskontor. Sammanställningen *Bostadsforskare om bostadsarkitektur* finns att ladda ned på CBA hemsida.

www.chalmers.se/sv/centrum/cba/forskning/Sidor/Publikationer

2018 gjorde CBA en utredning för Göteborg Stadsledningskontor om de ombildningar från hyresrätt till bostadsrätt som ägde rum 2006 – 2008 i tre ytterstadsområden. Rapporten *Ombildning av hyresrätter till bostadsrätter i Göteborgs ytterstadsdelar: en uppföljningsstudie* finns att ladda ned på CBA hemsida.

www.chalmers.se/sv/centrum/cba/forskning/Sidor/Publikationer

2018 fick CBA i uppdrag av den av regeringen utsedda Kommittén för modernare byggregler att göra en översikt av forskningsläget kring regelverket. Uppdraget slutfördes hösten 2018 och kommer bli offentligt november 2019.

2018 har Kajsa Crona tagit fram en kortrapport om *Att bygga billigt blir dyrt*. Rapporten finns att ladda ned på CBA hemsida.

<https://www.chalmers.se/sv/centrum/cba/nyheter>

Pågående forskningsuppdrag

CBA har fått forskningsanslag från Boverket utlysning om *Innovativt och hållbart byggande av bostäder*. Tre projekt fick anslag.

- *Flexibla bostäder*. Där forskaren Anna Braide kommer arbeta med designstrategier för anpassbara lägenhetslösningar..
- *Digital analys, simulering och verifiering av boendekvaliteter*. Gästforskaren Kaj Granath kommer utveckla ett verktyg för att definiera och säkerställa bostadskvaliteter.
- *Spaces – glasade utrymmen för ett resurseffektivt, socialt och hälsofrämjande boende*, Kajsa Crona, i samarbete med Paula Wahlgren byggnadsfysik.

PhD Antti Kurvinen, gästforskare från Tammerfors gör ett forskningsprojekt om *Bostadsekonomi*. Kurvinen analyseras begrepp som avskrivning, bostadspolitiska styrmedel mm. CBA finansierar projektet tillsammans med Boinstitutet. (en CBA medlem). Klart 20191104 och då material till en referensgrupp.

Tillsammans med Framtiden utvecklar CBA ett verktyg för bostadskvalitet i projektet *Volym med kvalitet, VMK*. Gästforskare Kaj Granath arbetar med projektet tillsammans med Ola Nylander.

CBA är med och delfinansierar en sammanställning av *Byggemenskaper* som arkitekt Helena Westholm gör. Ett samarbete med Vinnova. Här är även Tinna Harling, CBA medlem, och Egnahemsfabriken viktiga samarbetspartners. Leverans i början av november.

CBA medverkar som delfinansier av doktorand Anita Ollar i projektet *Circular kitchen*, handledare Paula Femenias, bihandledare Kaj Granath. Anita genomförde sitt 25% seminarium 7 oktober.

CBA sammanställer och analyserar bygglov för flerfamiljshus. Först ut är *Göteborg bygglov 2016* som är under bearbetning med planerad publicering hösten 2019. CBA samarbetar med KTH och arkitektgruppen Svensk Standard.

Flyttmönster. Docent Paula Femenias arbetar på uppdrag av Framtiden med ny kunskap och verktyg för att följa upp hur och varför boende flyttar inom allmännyttan.

CBA kommer tillsammans med Riksbyggen vara med i en utvärdering av Brf Via. Det kommer ske under en 5 års period.

Ansökningar görs 2019 till bland andra Formas och Länsförsäkringar

Bostadsdagar och frukostseminarier

- CBA har genomfört följande bostadsdagar och seminarier
- 22 mars 2017 Göteborg
- 10 maj 2017 Jönköping
- 21 september 2017 Linköping, Vallastaden
- 12 oktober 2017 Växjö
- 25 januari 2018 Stockholm
- 14 maj 2018 Göteborg
- 27 september 2018, frukostseminarium om VMK, Göteborg
- 22 maj 2019, Göteborg, tillsammans med Hyresgästföreningen och allmännyttan.
- 19-20 september 2019, Göteborg, tillsammans med bl a Mistra.

Adjungeringar

Ett par av CBAs medlemmar har en medarbetare som är adjungerad lektor eller professor och deltar i undervisning och forskning på 20% basis. Sedan tidigare är Kajsa Crona adjungerad professor från Sweco. August Orrling är adjungerad tekniklektor från Fredblads i Halmstad. Jan Larsson från White blev adjungerad professor 2018. Helt nyinrättade som adjungerade professorer är Morgan Andersson, Göteborgs Lokalförvaltning och Christina Bodin Danielsson, från Brunnberg&Forshed. CBA diskuterar med fler företag om adjungeringar.

Information - spridning

Vi vill skicka med en uppmaning om att knyta fler till våra utskick. Så om det finns några av era kollegor som vill ha våra meddelande, be dem kontakta CBA genom den här länken <https://ui.ungpd.com/Surveys/e2f890d2-189f-4bfd-ad54-e5514ada8f02> Det är ett direkt anmälningsskema. Man kan också anmäla sig till CBA epostlista och få nyhetsbrev mm via den här länken: <https://www.chalmers.se/sv/centrum/cba/Sidor/Kontakt.aspx>

CBA medarbetare

Ola Nylander
 Paula Femenias
 Morgan Andersson
 Björn Gross
 Mikael Ekegren
 Anna Braide
 Hanna Morichetto
 Anita Ollar
 Kajsa Crona
 August Orrling
 Charlotta Thodelius
 Kaj Granath
 Pernilla Hagberth KTH
 Eva Minoura KTH, Sveriges Arkitekter
 Sten Gromark, professor emeritus
 Inga Malmqvist, professor emeritus
 Jan Larsson
 Johan Gren, assistent
 Ásgeir Sigurjónsson, assistent
 Anders Svensson, Caselab
 Claes Caldenby, professor emeritus
 Magnus Almung

CBA medlemmar**Stödjande partners**

Länsstyrelsen V Götaland
 Abako
 Erseus
 Bengt Dahlgrens
 Viskaforshem
 Bo-Institutet
 Dreem arkitekter
 Röd arkitektur, Tinna Harling arkitekter
 FABO, Falkenbergs bostadsbolag
 QPG
 BoVieran
 Radar
 Ettelva Arkitekter
 BSV arkitekter och ingenjörer, Värnamo
 Kanozi
 Klara arkitekter
 Malmström&Edström
 Forum Arkitekter
 Arkitektbolaget i Växjö

Huvudpartners

KUB arkitekter
 Semrén & Månsson
 Strategisk Arkitektur
 Brunberg&Forshed
 Vätterhem
 Strategisk Arkitektur
 Fastighetskontoret Göteborg och
 Stadsbyggnadskontoret Göteborg.
 Stockholmskem
 JM AB
 Fredblads, genom adjungering August Orrling
 Norconsult
 Tengboms
 Älvstranden utveckling AB
 Krook&Tjäder arkitekter

Huvud- och forskningspartners

Hyresgästföreningen V Götaland
 Förvaltnings AB Framtiden
 Riksbyggen
 HSB Göteborg

Liljewall arkitekter,
 genom adjungerad professor
 Sweco arkitekter,
 genom adjungerad professor
 White arkitekter,
 genom adjungerad professor